

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Michala Mazance v právní věci žalobce: **Ing. J. M.,** proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského nám. 125, Pardubice, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **L. M.,** proti rozhodnutím žalovaného ze dne 23. 3. 2010, čj. KrÚ-60989/183a/2009/OMSŘ/Pu a ze dne 25. 3. 2010, čj. KrÚ-60989/183b/2009/OMSŘ/Pu, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 2. 5. 2011, čj. 52 A 52/2010 - 121,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Osoba zúčastněná na řízení **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Městský úřad Slatiňany, odbor výstavby a životního prostředí, rozhodl dne 17. 9. 2009 pod čj. 4484/OVŽP/Od/Od, sp. zn. SPIS-4484/09/OVŽP/Od, o opravě zřejmých nesprávností výroku rozhodnutí Městského úřadu Slatiňany, odboru výstavby a životního prostředí ze dne 20. 8. 1993, čj. výst/456/93/Nv. Ve výroku rozhodnutí týkajícího se stavby přeložky vodovodu bylo nahrazeno vymezení pozemku, na němž měla být přeložka umístěna, z č. kat. 344 na č. kat. 374.

[2] Uvedené rozhodnutí napadl žalobce a osoba zúčastněná na řízení odvoláním, které žalovaný rozhodnutím ze dne 23. 3. 2010, čj. KrÚ-60989/183a/2009/OMSŘ/Pu, zamítl.

[3] Městský úřad Slatiňany, odbor výstavby a životního prostředí, rozhodl dne 17. 9. 2009 pod čj. 4485/09/OVŽP/Od, sp. zn. SPIS-4485/09/OVŽP/Od, o opravě zřejmých nesprávností výroku rozhodnutí Městského úřadu Slatiňany, odboru výstavby a životního prostředí ze dne 22. 7. 1997, čj. SU/265/97/Ji. Ve výroku rozhodnutí týkajícího se povolení užívání přeložky vodovodu bylo nahrazeno vymezení pozemku, na němž byla přeložka umístěna, z č. kat. 344 na č. kat. 374.

[4] Uvedené rozhodnutí napadl žalobce a osoba zúčastněná na řízení odvoláním, které žalovaný rozhodnutím ze dne 25. 3. 2010, čj. KrÚ-60989/183b/2009/OMSŘ/Pu, zamítl.

II.

[5] Proti oběma rozhodnutím žalovaného podal žalobce žalobu, kterou Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 28. 2. 2011, čj. 52 A 52/2010 - 92, zamítl. Žalobce (stěžovatel) podal proti tomuto rozsudku kasační stížnost (dále „kasační stížnost I."). Na základě výzvy krajského soudu ze dne 28. 3. 2011, čj. 52 A 52/2010 - 107, stěžovatel přípisem ze dne 6. 4. 2011 požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti I.

[6] Krajský soud usnesením ze dne 2. 5. 2011, čj. 52 A 52/2010 - 121, žalobce neosvobodil od soudních poplatků a současně zamítl návrh stěžovatele na ustanovení advokáta.

[7] Krajský soud v odůvodnění usnesení předeslal, že bylo na žalobci, aby prokázal, že jeho poměry odůvodňují přiznání osvobození od soudního poplatku. Při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud vychází nejenom z finanční hotovosti, jíž stěžovatel disponuje, ale i z celkových majetkových poměrů včetně vlastnictví nemovitostí. To však samo o sobě není překážkou osvobození od soudních poplatků. Příjem žalobce a jeho manželky činí měsíčně 24 258 Kč, což je podle krajského soudu dostatečná částka na to, aby z ní byl stěžovatel schopen uhradit soudní poplatek ve výši 3000 Kč. Co se týče zdravotního stavu žalobce, krajský soud nemohl posoudit, jak velký zásah do rozpočtu žalobce by představovala úhrada soudního poplatku, neboť žalobce popsal své zdravotní potíže obecně, aniž by uvedl, kolik měsíčně vynakládá např. na léky. Krajský soud proto dospěl k závěru, že poměry žalobce nejsou takové, aby odůvodňovaly jeho osvobození od soudních poplatků. Žalobci a jeho rodině zůstane i po zaplacení soudního poplatku částka, ze které lze bez problémů hradit náklady na domácnost a potřeby jejích členů.

[8] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínku pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu být s ohledem na § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v tehdy účinném znění (dále jen „s. ř. s.") ustanoven zástupce z řad advokátů.

III.

[9] Stěžovatel rovněž podal proti specifikovanému usnesení krajského soudu samostatnou kasační stížnost II. (dále jen „kasační stížnost“), v níž požádal o přehodnocení ve věci „*osvobození od soudních poplatků na ustanovení právního zástupce*“. Stěžovatel nesouhlasí se zamítnutím své žádosti. Nevěří, že by zůstalo jen u poplatku 3000 Kč, neboť při zastupování právníkem by se později mohlo jednat o mnohem vyšší částky, což by pro něj již bylo likvidační. Soud při posuzování jeho majetkových poměrů nepřihlédl k tomu, že vede již jeden soudní spor, který, aniž by to bylo jeho vinou, trvá u soudu prvé instance již deset let. Stejně tak soud nezohlednil náklady spojené s odstraňováním následků a údržbou domu v důsledku stavebních vad, pro které vede stěžovatel soudní spor. V důsledku trvalého odčerpávání vody dvěma čerpadly má nadprůměrnou spotřebu elektriky a také vyšší spotřebu plynu za vysoušení vlhkého zdiva suterénu domu. Stěžovatel upozornil na svůj zhoršující se zdravotní stav a na to, že musí mít prostředky na stále se zdražující energie, potraviny a léky. Jeho dvanáct let staré auto, bez něhož se neobejde, bude stále častěji vyžadovat opravy.

[10] Stěžovatel pokládá usnesení krajského soudu za mstu za to, že podal kasační stížnost I. Stejným způsobem totiž postupovala i soudkyně Okresního soudu Chrudim. Požadavek, aby stěžovatel, který se stal obětí podvodu, doložil vedle svých příjmů také veškerý majetek, úspory, cennosti apod., pokládá za nemístný zásah do svých osobních práv. Stěžovatel se dále vymezil proti podstatě sporu založené na stavbě přeložky vodovodu a odmítl názor soudu, že nemá nárok na přezkum pravomocného rozhodnutí.

IV.

[11] Žalovaný ani osoba zúčastněná na řízení se k podané kasační stížnosti nevyjádřili.

V.

[12] Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Podání kasační stížnosti obecně podléhá soudnímu poplatku (§ 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) a stěžovatel musí být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, ledaže má on, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud ovšem netrval vzhledem k povaze napadeného usnesení na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení krajského soudu, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o osvobození od soudního poplatku, by trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku a rovněž na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému, a vedlo by k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být právě zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (k tomu např. srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77, nebo rozsudek ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, všechna rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[15] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.

[16] Nejvyšší správní soud předesílá, že se nejedná o jeden institut, tedy o *„osvobození od soudních poplatků na ustanovení právního zástupce*“, jak uvádí stěžovatel na druhé straně kasační stížnosti, ale o dva samostatné instituty, tedy o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Osvobození od soudních poplatků je přitom povinným předpokladem pro následné ustanovení zástupce.

[17] Podstatou institutu osvobození od soudních poplatků, i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana nemajetného účastníka před odepřením práva na soudní ochranu a na přístup k soudu. Soudní řád správní nevymezuje objektivní kritéria pro posuzování poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků, resp. jejich tíživosti. Osvobození od soudních poplatků je tak věcí úvahy soudu. Soud vychází nejenom z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí; to však samo o sobě není překážkou osvobození od soudních poplatků. Dále přihlíží i k výši soudního poplatku, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2006, čj. 4 Ans 3/2005 - 148, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95).

[18] Předpoklady pro osvobození od soudního poplatku je vždy třeba posuzovat zcela konkrétně s ohledem na okolnosti existující v době vyměřování soudního poplatku (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2009, čj. 4 As 63/2008 - 105). Povinnost doložit nedostatek prostředků leží na účastníkovi řízení; pokud tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 - 50). Doplnění údajů k výzvě soudu však není vyloučeno zejména tam, kde jsou žadatelem poskytnuté údaje zjevně neúplné.

[19] Krajský soud při rozhodování o možnosti zprostit stěžovatele povinnosti uhradit soudní poplatek vycházel zcela správně z údajů, které mu poskytl sám stěžovatel ve vyplněném formuláři „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a z dokladu o aktuální výši jeho starobního důchodu. Z předložených podkladů vyplývá, že stěžovatel pobírá starobní důchod ve výši 14 368 Kč měsíčně, vlastní automobil zakoupený v roce 1999, rodinný dům č. p. 96 v obci T. a není zatížen žádnými dluhy. Stěžovatel sdílí domácnost se svou manželkou, která pobírá důchod ve výši 9890 Kč, proto lze předpokládat, že se na úhradě nákladů společné domácnosti poměrným způsobem podílí oba dva, a nikoliv pouze samotný stěžovatel. Stěžovatel dále zmínil svůj nepříznivý stav, nerozvedl však, a to ani v kasační stížnosti, do jaké míry jej finančně zatěžuje. Stěžovatel krajskému soud vytkl, že nepřihlédl ke skutečnosti, že vede již jeden soudní spor. V potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech ovšem tuto skutečnost nikterak nezmínil ani neuvedl, jakým způsobem ovlivňuje jeho majetkové poměry.

[20] Krajský soud přezkoumatelně zdůvodnil, jaké skutečnosti při svém rozhodování zohlednil a jaké závěry z nich učinil. Na základě celkového posouzení stěžovatelem předestřené situace dospěl k závěru, že zde nejsou dány důvody pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud se s těmito závěry plně ztotožňuje. Finanční situaci stěžovatele nikterak nezlehčuje. Stěžovateli jistě vznikají náklady nejenom v souvislosti s vlastnictvím automobilu i domu, ale i v souvislosti s provozováním domácnosti. Zdejší soud chápe, že příjmy stěžovatele nejsou vysoké a úhrada soudního poplatku za kasační stížnost i náklady spojené s povinným právním zastoupením zasáhnou do jeho výdajů. Shodně jako krajský soud však dospěl k závěru, že zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč nepředstavuje bariéru v přístupu stěžovatele k soudu, neboť úhrada této částky není pro něj likvidační a neznemožní mu ani pokrýt běžné výdaje jeho domácnosti.

[21] Nejvyšší správní soud neshledal v dané věci žádný rozumný podklad potvrzující názor stěžovatele, že usnesení krajského soudu představuje mstu vůči jeho osobě. K tvrzení stěžovatele, že požadavek na doložení jeho majetkových poměrů je nemístným zásahem do jeho osobních práv, Nejvyšší správní soud uvádí, že pokud stěžovatel žádá o zproštění povinnosti hradit jinak povinný soudní poplatek a také, aby stát hradil náklady spojené s jeho právním zastupováním, je přirozeně v jeho zájmu prokázat, že jeho majetkové poměry skutečně odůvodňují, aby mu stát toto dobrodiní poskytl. Soud přirozeně nemůže stěžovatele vyzvat k uvedení všech těchto skutečností nad míru nutnou pro jeho rozhodnutí. To se však v tomto případě nestalo, neboť postup krajského soudu nelze považovat za nezákonný či neakceptovatelný zásah do jeho osobní sféry. Krajský soud ani nikterak nevybočil z běžné praxe při zjišťování majetkové situace žadatele.

[22] Jelikož je splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podmínkou pro ustanovení zástupce z řad advokátů, krajský soud zcela v souladu se zákonem zamítl i tento návrh.

[23] Nejvyšší správní soud se v tomto rozsudku nezabýval stěžovatelovými námitkami týkajících se věci samé. Ty by mohly být předmětem přezkumu kasačního soudu teprve za předpokladu, že budou splněny podmínky řízení, tedy že dojde k zaplacení soudního poplatku a k doložení plné moci udělené advokátovi.

[24] Nejvyšší správní soud stěžovatele upozorňuje, že jeho poplatková povinnost, stejně tak i jeho povinnost být zastoupen v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu ze dne 28. 2. 2011, čj. 52 A 52/2010 - 92, nadále trvá.

[25] Jelikož Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud posoudil nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce stěžovateli v souladu se zákonem, kasační stížnost I podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[26] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 *a contrario* ve spojení § 120 s. ř. s.). Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.), soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti

nevznikly. Osoba zúčastněná na řízení má dle § 60 odst. 5 s. ř. s. právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti uložené soudem. V tomto řízení však nebyla osobě zúčastněné na řízení uložena žádná povinnost, a proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že rovněž nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 11. července 2012

JUDr. Jan Passer
předseda senátu